

Ahyret gününe iman etmek

الإيمان باليوم الآخر

< Turkmen -Türkmençe – التركمانية >

Ýazyjy: Şeýh Muhammet ibn Salyh Al-Useýmin

المؤلف: الشيخ محمد بن صالح العثيمين

Terjimeçi: Ebu Huzeýfa Türkmen
Gözden geçiren: Halid Ebu Enes Türkmen

ترجمة: أبو حذيفة التركماني
مراجعة: خالد أبو أنس التركماني

Ahyret gününe iman etmek

Ynsanlar Alla tagalanyň huzurynda hasaba alynmaklary üçin direldilip, jennete ýa-da dowzaha girjekdirler. Ol günden soňra, başga bir gün bolmajakdygyna we kyýamat günü diýip bilinen ahyret gününe iman getirýäris.

Ysrafyl –aleýhissalamyň- ikinji gezek surnaýa üflemeginiň esasynda, Alla tagala hasabat almak üçin, ähli ölüleri direltjekdigine iman getirýäris.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَى
فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾ الزمر: ٦٨

“(Kyýamat günü) sura üflenilen wagty Allanyň (diri galmagyny) islän kişisinden başga, asmanlarda we ýerde kim bar bolsa, güýçli urga sezewar bolup, jan berer. Soň sura ýene-de bir gezek üflenilen wagty olar ör-boýuna galyp (dumly-duşa) seredişip durarlar” (Zümer:68).

Ynsanler gabyrlaryndan eşiksiz, aýaklary ýalaňaç, sünnetlenmedik, edil eneden täze doglan ýaly, älemleriň Robbynyň öňünde hasabata alynjakdyrlar.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: كَمَا بَدَأْنَا أَوَّلَ خَلْقٍ نُعِيدُهُ وَعَدَّا عَلَيْنا إِنَّا كُنَّا فاعِلِينَ ﴿١٠٤﴾ الأنبياء: ١٠٤

“... ilkinji ýaradanymyzdaky ýaly, öňki ýagdaýyna (täze dogan çaga ýaly edip) getireris. Bu (Biziň) Öz üstümize alan wadamyzdyr. Takyk, biz ony ýerine ýetireris” (Enbiýa:104).

Amal depderçesi, ynsanlaryň sag tarapyndan ýa-da arka tarapyndan beriljekdigine iman getirýäris.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: فَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ بِيَمِينِهِ ﴿٧﴾ فَسَوْفَ يُحَاسَبُ حِسَابًا يَسِيرًا ﴿٨﴾ وَيَنْقَلِبُ إِلَىٰ أَهْلِهِ مَسْرُورًا ﴿٩﴾
وَأَمَّا مَنْ أُوتِيَ كِتَابَهُ وَرَأَاهُ ظَهْرَهُ ﴿١٠﴾ فَسَوْفَ يَدْعُوا ثُبُورًا ﴿١١﴾ وَيَصْلَىٰ سَعِيرًا ﴿١٢﴾ الانشقاق: ٧ - ١٢

“Kyýamat günü (hasap depderi) sag eline berlen kişiniň hasaby aňsat bolar. Maşgalasyna şadyýanlyk içinde gaýdyp geler. Kitaby (hasap depderi) yzyndan (çep eline) berlen kişi bolsa, ýok bolmagy arzuw eder. Ol (dowzahda) alawly oda girer” (Inşikak:7-12).

Başga bir aýatda bolsa şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: وَكُلُّ إِنْسَانٍ أَلَمِنَهُ طَيْرُهُ فِي عُنُقِهِ ﴿١٣﴾ وَنُخْرِجُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ كِتَابًا يَلْقَاهُ مَنشُورًا ﴿١٤﴾ أَقْرَأَ كِتَابَكَ
كَفَىٰ بِنَفْسِكَ الْيَوْمَ عَلَيْكَ حَسِيبًا ﴿١٥﴾ الإسراء: ١٣ - ١٤

“Biz her ynsanyň guşuny (amalyňy) öz boýnuna bagladyk. Kyýamat günü onuň üçin (eden işleri öňünde) açylyp goýuljak bir kitap çykararys. (Oňa): «Kitabyňy oka! Bu gün hasaba çekiji hökmünde özüň özüň üçin yeterlidir!» (diýler)” (Isra:13,14).

Amalaryň kyýamat gününde, terezilerde çekiljekdigine we hiç kime zulum edilmejekdigine iman getirýäris.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: فَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ خَيْرًا يَرَهُ ﴿٧﴾ وَمَنْ يَعْمَلْ مِثْقَالَ ذَرَّةٍ شَرًّا يَرَهُ ﴿٨﴾ الزلزلة: ٧ - ٨

“Kim zerre mukdarynda haýyr eden bolsa, onuň (peýdasyny) görer. Kim hem zerre mukdarynda şer (günä) iş eden bolsa, onuň (zyýanyňy) görer” (Zilzäl:7,8).

Başga bir aýatda bolsa şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: فَمَنْ ثَقُلَتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ ﴿١٠٢﴾ وَمَنْ خَفَّتْ مَوَازِينُهُ فَأُولَٰئِكَ الَّذِينَ خَسِرُوا
أَنفُسَهُمْ فِي جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿١٠٣﴾ تَلَفَحُ وُجُوهُهُمْ النَّارَ وَهُمْ فِيهَا كَالِحُونَ ﴿١٠٤﴾ المؤمنون: ١٠٢ - ١٠٤

“Her kimiň (amal) terezisi (sogaby) agyr gelse, şol halas bolar. Terezileri (sogaplary) ýeňil gelenler bolsa öz janlaryny ýitgä sezewar edenlerdir. Olar dowzahda ebedi galarlar. Ot olaryň ýüzlerini gowrar we olar şol ýerde (dodak etleri-de ýananlygy sebäpli) syrtaýyp galarlar” (Mu’minun:102-104).

Ýene bir başga aýatda şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: مَنْ جَاءَ بِالْحَسَنَةِ فَلَهُ عَشْرُ أَمْثَالِهَا وَمَنْ جَاءَ بِالسَّيِّئَةِ فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ

﴿الأَنْعَامُ: ١٦٠﴾

“Kim (Allanyň ýanyňa) haýyr iş bilen gelse, oňa (eden işiniň) on essesi bardyr. Kim erbetlik bilen gelse, diňe eden erbetligine barabar jeza görer. Olara (hiç hili) nähaklyk edilmez” (Angam:160).

Allanyň Resuly –sallallahu aleyhi we sellemiň- özüne hususy bolan, beýik şepagatyna iman getirýäris. Ynsanlar kyýamat gününde çydap bolmajak derejede, uly bir gysylşykda we ezýet çekýän hallarynda, olar özlerine şepagat edilmegi üçin, pygamberleriň başy bolan Adama, soňra Nuha, soňra Ybraýyma, soňra Musa, soňra Isa, we iň soňynda Muhammede gelýärler. - Olaryň hemmesine Allanyň salam we salawaty bolsun-.

Pygamberimiz Muhammet –sallallahu aleyhi we sellem- bilen beýleki pygamberler we melekler, dowzaha giren mu’minlere – Allanyň rugsady bilen- şepagat edip, olary dowzahdan çykarjakdyklaryna iman getirýäris.

We ýene-de Alla tagala mu’minleriň bir toparyny, şepagatsyz, fazly we rehmeti bilen dowzahdan çykarjakdygyna iman getirýäris.

Allanyň Resuly –sallallahu aleyhi we sellemiň- howuzynyň bardygyna we reňkiniň aklygy, süýtden-de beter akdygyna, tagamynyň süýjüligi, baldan-da beter süýjüdigine, ysynyň gözelligi, misikden-de gözeldigine, ininiň we boýunyň uzynlygy bir aýlyk ýoldygyna, içilýän gaplary asmandaky ýyldyzlaryň owadanlygy ýalydygyna we köpdigine, ondan ymmatynyň diňe mynasyp mu’minleri içjekdigine we ondan bir sapar içeniň hiç-haçan suwsamajakdygyna iman getirýäris.

Kyýamat günü jähennemiň üstünde guruljak syrat köprüsine iman getirýäris. Ynsanlar syrat köprüsiniň üstünden amallaryna görä geçjekdirler. Birinji bilen geçjek topar edil ýyldyrym ýaly, ikinji topar bolsa edil şemal ýaly, üçünji topar edil guşlar ýaly, soňky toparlar bolsa sagdyn adamlar ýaly syratdan geçjekdirler.

Pygamberimiz –sallallahu aleyhi we sellem- syrat köprüsiniň üstünde durup, şeýle diýjekdir: “Eý, Robbym! Salamat et, salamat et”.

Agzalan toparlar geçip bolandan soň, süýrenip başga bir topar geljekdir. Syrat köprüsiniň her iki tarapynda çeňňekler gurulandyr. Çünki çeňňekler tutmaklygy emir edilenleri tutup, jähenneme oklajakdyrlar we ondan halas bolanlar, utuş gazanjakdyrlar.

Kuran we sünnetde kyýamat günü barada we onda boljak aýyrgançlyklar barada gelen hemme habarlara iman getirýäris. Alla tagala ol günün aýyrgançlygyndan bizi salamat saklamagyny soraýarys. (Ämin)

Pygamberimiz –sallallahu aleyhi we sellem- jennet eýelerine, jennete girmekleri üçin, şepagat etjekdigine we bu şepagata diňe Oňa rugsat beriljekdigine iman getirýäris.

Jennetiň we jähennemiň bardygyna iman getirýäris. Jennet, Alladan gorkan mu'minler üçin taýýarlanan ýerdir. Ol ýerde, hiç bir gözün görmedik, hiç bir gulagyň eşitmedik we hiç bir kişiň aklyna gelmedik, nygmatlar bardyr.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: فَلَا تَعْلَمُ نَفْسٌ مَّا أُخْفِيَ لَهُم مِّن قُرَّةِ أَعْيُنٍ جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾ السجدة: ١٧

“Hiç kim olaryň eden ýagşy işlerini sylaglamak üçin (jennetde) gözleri nurlandyryjak niçeme nygmatlaryň gizlenendigini bilýän däldir” (Sežde:17).

Jähennem bolsa, Alla tagalanyň zalym kapyrlara, azap bermek üçin, taýýarlan ýeridir. Olara-da aklyň ýetmejek derejesinde azap beriljekdigine iman getirýäris.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: إِنَّا أَعْتَدْنَا لِلظَّالِمِينَ نَارًا أَحَاطَ بِهِمْ سُرَادِقُهَا وَإِن يَسْتَغِيثُوا يُغَاثُوا بِمَاءٍ كَالْمُهْلِ يَشْوِي الْوُجُوهَ بِئْسَ الشَّرَابُ وَسَاءَتْ مُرْتَفَقًا ﴿٢٩﴾ الكهف: ٢٩

“Takyk, Biz zalymlar üçin (daş-töweregi) diwarlar bilen gurşalan ody (dowzahy) taýýarladyk. Eger olar (dowzahda suw içmek üçin) haýyş etseler, olara ýüzlerini erän magdan ýaly gowrup barýan suw

bilen (ýardam) berler. Gör, (ol) nähili erbet içgidir we (ol) nähili erbet söýeniljek ýerdir” (Kähf:29).

Jennet we jähennem şu wagt hem bardyr we olar hiç-haçan tükenýän däldir.

Alla tagala jennet barada şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: وَمَنْ يُؤْمِنُ بِاللَّهِ وَيَعْمَلْ صَالِحًا يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا أَبَدًا قَدْ أَحْسَنَ اللَّهُ لَهُ رِزْقًا ﴿١١﴾ الطلاق: ١١

“Kim Alla ynanyp, ýagşy işleri etse, Alla olary aşagyndan derýalar akýan jennetlere ýerleşdirer. Olar ol ýerde ebedi galarlar. Alla oňa (beýle bendesine), bol rysgal berer” (Talak:11).

Jähennem barada şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: إِنَّ اللَّهَ لَعَنَ الْكٰفِرِينَ وَأَعَدَّ لَهُمْ سَعِيرًا ﴿٦٤﴾ خٰلِدِينَ فِيهَا اَبَدًا لَا يَجِدُونَ وِلِيًا وَلَا نَصِيْرًا ﴿٦٥﴾ يَوْمَ تَقْلَبُ وُجُوْهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُوْلُوْنَ يٰلَيْتَنَا اَطَعْنَا اللّٰهَ وَاَطَعْنَا الرَّسُوْلًا ﴿٦٦﴾ الأحزاب: ٦٤ - ٦٦

“Takyk, Alla inkär edenleri näletledi we olara ýalynly ot taýýarlady. Olar ol ýerde ebedi galarlar. Şeýle hem olar özlerine ne bir hemaýatkär, ne-de bir kömekçi taparlar. Olar ýüzleri oda aýlandyrylan günü: «Käşgä, biz Alla we Onuň ilçisine tabyn bolsadyk» diýerler” (Ahzab:64-66).

Kuran we sünnetde belli bir atlar ýa-da sypatlar bilen agzalan käbir adamlaryň jennetidigine şaýatlyk berilendigine we biz hem olaryň jennetidiklerine şaýatlyk berýäris.

Ebu Bekir, Omar, Osman, Ali –Alla olardan razy bolsun- we başgada käbir sahabalaryň jennetidikleri barada Pygamberimiz – sallallahu aleyhi we sellem- şaýatlyk berendir.

Kuran we sünnetiň her bir mu’min ýa-da takwa diýip sypatlandyran adamsynyň jennete girjekdigine şaýatlyk berýäris.

Kuran we sünnetde belli bir atlar ýa-da sypatlar bilen agzalan käbir adamlaryň jähennemidigine şaýatlyk berilendigine we biz hem olaryň jähennemidiklerine şaýatlyk berýäris.

Kuran we sünnetiň her bir kapyr, müşrik we mynafyk diýip, sypatlandyran adamsynyň jähenneme girjekdigine şaýatlyk berýäris.

Öli gabyra salynandan soň, ondan Robbynyň, dininiň we pygamberiniň kimdigi barada soraljak, gabyr pitnesine iman getirýäris.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: يُثَبِّتُ اللَّهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِالْقَوْلِ الثَّابِتِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ۖ إِنَّ إِبْرَاهِيمَ: ٢٧

“Alla berk (mäkäm) söz bilen iman getiren kişileri dünýä ýaşayşynda we ahyretde mäkäm söz bilen berkider” (Ybraýym:27).

Mu'min adam: “Robbym Alla, dinim Yslam we pygamberim Muhammet –sallallahu aleyhi we sellemdir-“ diýip, jogap berjekdir.

Kapyr we mynafyk adam bolsa: “Bilmedim, adamlaryň bir zatlar diýýänlerini eşitdim, men hem şolar ýaly diýdim” diýip, jogap berjekdir.

Gabyr ýaşayşynda, mu'minlere beriljek, gabyrdaky nygmatlara iman getirýäris.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: الَّذِينَ تَتَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ طَيِّبِينَ يَقُولُونَ سَلَامٌ عَلَيْكُمْ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٣٢﴾

النحل: ٣٢

“Perişdeler päk (ýagşy) haldakalar janlaryny alan kişilere: «Salam size, eden işleriňiz sebäpli, jennete giriň!» diýerler” (Nahyl:32).

Gabyr ýaşayşynda, zalym kapyrlar üçin gabyrda beriljek azaba iman getirýäris.

Bu barada Alla tagala şeýle diýýär:

قَالَ تَعَالَى: وَلَوْ تَرَى إِذِ الظَّالِمُونَ فِي غَمَرَاتِ الْمَوْتِ وَالْمَلَائِكَةُ بَاسِطُوا أَيْدِيهِمْ أَخْرِجُوا أَنفُسَكُمُ الْيَوْمَ تُجْرُونَ

عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَقُولُونَ عَلَى اللَّهِ غَيْرَ الْحَقِّ وَكُنْتُمْ عَنْ ءَايَاتِهِ تَسْتَكْبِرُونَ ﴿٩٣﴾ الأنعام: ٩٣

“(Eý, Muhammet!) Sen bu zalymlary jan çekişýän (soňky deminde) wagtlary (ajal) perişdeleriniň ellerini uzadyp, (olara): «Janlaryňyzy (ruhlaryňyzy) çykaryň! Siz bu gün Alla hakda hakykat bolmadyk (ýalan) zady aýdandygyňyz, Onuň aýatlaryny ulumsylyk (bilen inkär) edendigiňiz sebäpli, ryswa ediji azap bilen jezalandyrylarsyňyz» (diýenlerinde, ol kapyrlaryň ýagdaýyny) bir görsediň!” (Engam:93).

Bu agzalan mowzugymyz barada, rowaýat edilen hadyslar kändir. Mundan soňra mu’miniň boýnuna düşýän zat, Kuran we sünnetiň gaýypdan beren habarlaryna ynanmagy gerekdir we dünýädäki görýän zatlaryna deňemesizligi gerekdir. Sebäbi ahyretäki boljak zatlar, bu dünýädäki zatlara deňäp bolmajak zatdyr. Alla tagalanyň özi ýardam bersin!

(Bu makala Şeýh Muhammet ibn Salyh Al-Useýminiň “Ähli sünnet we jemagatyň ynanjy” atly kitabyndan alnan bir parçadyr).

***

